

ושבתם וראיתם

הערך העצום של התאמצות
קלה נוספת

ניתן להשיג
את הספר דברי חיזוק והדרכה
ואת החוברות בכתובות דלהלן

זכרון יעקב : רח' הזית 2 משפ' גריינמן

בני ברק :

פ. כץ : רח'
גניחובסקי 21
משפ' פרידמן
0527668996

רח' רנזנהיים 7
משפ' גריינמן
0527183997

הלפרין 1
קומה ב'

רבי עקיבא 54
משפ' שכטר

רח' אלחריזי 3
משפ' פוליקמן

חידושי הרי"מ 3
קומה ב'

אחיסמך

הרב י. זילבר 03-6188879
הרב י. קול : 0556792223

אזור הנגב

הרב א. קארני:
0548530503

מודיעין עלית :

הרב א. אייזנר
05331-09964
ניתן להשאיר הודעה

ירושלים

הרב לובצקי
0533147220

תוכן עינים

- א ..... דברי הנביא על מצבם של יראי השם
- ב ..... קושית בר הי מה בין צדיק לעובד ד' ותשובת הלל
- ג ..... מנין ידע הלל ששניהם צדיקים גמורים
- ד ..... צריך ביאור שהרי לא מצאנו בשום מקום שיש ענין לחזור מאה ואחד פעמים ....
- ה ..... מאה ואחד פעמים כמשל למי שעושה "קצת" יותר ממה שיכול
- ו ..... רבי פרידה הפך את כל העולם ע"י פעם אחת שלמד שוב עם תלמידו
- ז ..... מעלת דורות הראשונים נשיאה בעול
- ח ..... לזכור את ההבדל העצום שב"מעט" יותר
- ט ..... הקב"ה בחר בעם ישראל כי הם מסוגלים להתמסר יותר
- י ..... מסירות נפש - הכח שהחזיק את עם ישראל
- יא ..... הקשיים נוצרים לפי מה שנצרך לעבודת השם, ולפי היכולת
- יב ..... הקשיים הוכנו במיוחד עבור עבודתו
- יג ..... להתגבר על הקושי ע"י התפילה וזכות הרבים
- יד ..... סיכום הדברים
- טו ..... עשרה ראשונים, דבר קטן ומחיר גדול
- טז ..... להתקדם בדברים מסוימים - פסיעה אחת
- יז ..... לא להפסיק באמצע הלימוד
- יח ..... אין אדם יודע כמה גדולה מעלת תורתו
- יט ..... לשמור על הסדרים

- נערך מתוך הקלטה ע"י אחד השומעים,

על אחריות הכותב בלבד -

דברי הנביא על מצבם של יראי השם

הנביא אומר, חזקו עלי דבריכם אמר ד', ואמרתם מה נדברו עליך, אמרתם שוא עבוד א' ומה בצע כי שמרנו משמרתו.

בני ישראל מתלוננים שכל אלו שהיו יראי ד' לא רואים את הגמול, ואת ההצלחה של הרשעים כן רואים, ובני ישראל אומרים שוא עבוד א' ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדורנית מפני ד' צב", מבאר רש"י על חינו נעבדנו ועל חינו הלכנו בשפל רוח מפניו, קדורנית מלשון שפל רוח, והאבן עזרא מבאר קדורנית כמו "גון קודר", מפני השם ומפני העול של המצוות ומפני האחריות, הולכים כמו דואגים ורציניים, אחר כך כתוב "ועתה אנחנו מאשרים זדים וגם נבנו עושי רשעה גם בחנו אלקים וימלטו", אומר רש"י "אנחנו עבדנוהו ושמרנו משמרתו" ועתה רואים אלו הרשעים מצליחים,, הזדים מאושרים, עושי הרשעה נבנים, ואנחנו נשארנו קדורנית, ואחר כך כתוב "אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ד' ולחושבי שמו והיו לי ליום אשר אני עושה סגולה".

מבאר רש"י, באותו זמן נדברו יראי ד' איש אל רעהו שלא לידבק במעשיהם הרעים, ואני לא נשכחו דבריהם מלפני, ואע"פ שאיני ממהר להשיב גמול, כי הקשבתי ושמעתי וציויתי לכתוב להם ספר זכרון לפני והיו לי דבריהם מקוימים ליום אשר אני עושה סגולה אשר אצרתי והנחתי לשלם בו גמול שם אראה אתכם מה בין צדיק לרשע.

אם באים אנו לסכם את הדברים הנ"ל, אין בדברי הנביא תשובה על השאלה שדברו בני ישראל "חזקו עלי דבריכם" שרואים רק את ההצלחה של הרשעים ולא רואים את הסייעתא דשמיא של יראי ד'.

ומה הנביא עונה להם? **זה רשום אצלי, ובסוף תראו, זה התשובה לשאלה שלכם!** והיו לי ליום אשר אני עושה סגולה, וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העובד אותו, וזה הולך על אותם שנאמר עליהם "אז נדברו", אלו הם שיזכו ליום סגולה.

ומהו "אז נדברו" מסביר רש"י שלמדות המצב הקשה נדברו יראי ד' שהם לא ילמדו ממעשיהם, והגמ' ברכות ו' א' מביאה מפסוק זה ששנים שעוסקים בתורה שכינה

עמהם שכתוב "נדברו איש אל רעהו", ולפ"ז מתפרש שלמרות הכל יראי ד' יושבים ועוסקים בתורה.

א"כ רואים שזו שאלה שנשאלת כבר יותר מאלפיים שנה מדורו של מלאכי שזה תחילת בית שני, [והאמת שזה נזכר כבר הרבה קודם לכן שמשה רבינו כבר שואל זאת מה הסיבה שצדיק ורע לו], הרשעים מצליחים, ואילו יראי ד' נראים שפלי רוח, הולכים קדורנית, ולא רואים את הסייעתא דשמיא, את ההצלחה שלהם.

ולמרות שרואים את ההצלחה של הרשעים "אז נדברו" יושבים ועוסקים בתורה וכמבואר בגמ', או כדברי רש"י שנדברו שלא ללמוד ממעשיהם, וע"ז כתוב "והיו לי ליום אשר אני עושה סגולה" זה נשאר בספר זכרון לפניו.

אחר כך כתוב "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד א' לאשר לא עבדו" וכמו שרש"י מבאר קודם שאתם תראו אני כותב את זה בספר זכרון לפני ואע"פ שאני לא ממנהר להשיב גמול אבל הקשבתי ושמעתי וציויתי לכתוב שיהיו הדברים מקוימים ליום שאני שמרתי לעצמי, ואז כבר תראו מה בין צדיק לרשע.

פירושו של דבר, תחכו לתשובה, לא תוכלו לראות את זה היום, אבל תדעו ששום דבר לא הולך לאיבוד הכל רשום אצלי בספר זכרון ליום אשר אני עושה סגולה.

קושית בר הי מה בין צדיק לעובד ד' ותשובת הלל

"ושבתם וראיתם" בגמ' חגיגה ט' ב' אמר ליה בר הי להלל מאי דכתיב ושבבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד א' לאשר לא עבדו היינו צדיק היינו עובד א' היינו רשע היינו אשר לא עבדו.

מבאר רש"י מיהו צדיק ומי הוא עובד א' הלא אחד הוא.

אמר ליה עבדו ולא עבדו תרוייהו צדיק גמורי נינהו ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד.

רש"י: אע"פ ששניהם צדיקים לא עבדוהו בשוה שזה עבדו יותר.

אמר ליה ומשום חד זימנא קרו ליה לא עבדו? אמר ליה אין צא ולמד משוק של חמרים עשרה פרסי בזוזא חד עשר פרסי בתרי זוזי.

רש"י עשרה פרסי ישכיר לך אדם חמורו בזוז אחד, שכבר נהגו כן, ואם תאמר לו לילך פרסה יותר ישאלך שני זוזים.

מה רואים פה? בר הי הי שואל כתוב כאן שתי הבדלות צדיק ורשע עובד א' ואשר לא עבדו לכאורה זה אותו הדבר מי שלא עובד א' הוא רשע.

והלל ענה לו שעובד אלקים ואשר לא עבדו שניהם צדיקים גמורים רק שאחד יותר מהשני.

מנין ידע הלל ששניהם צדיקים גמורים

יש כאן כמה דברים קשים שצריכים הבנה, הקושי הראשון מה הקושיא של בר הי הי מעיקרא, הרי הכל יודעים שיש מושג של "סור מרע" ויש "עשה טוב" יש אחד שאינו רשע אבל אי אפשר לקרא לו עובד א', כמו אחד שהולך לישון ולא עושה כלום, כמו שאמרו בגמ' ע"ז מ"ט ב' שמא יאמר אדם כו' אלך ואתגרה בשינה ת"ל סור מרע ועשה טוב.

יש צדיק ויש רשע, ויש לא רשע ולא עובד א'.

השאלה השניה, מהיכן באמת הלל ידע שזה מה שכתוב כאן, אם אחד עובד אלקים ואחר לא עבדו מי אמר שזה מאה וזה מאה ואחד, אולי זה מאה וזה מאתים, ושניהם צדיקים, מהיכן אנחנו יודעים מן הפסוק ש"האחד" הזה הוא הקובע.

השאלה השלישית מהיכן יודעים שהעובד א' זה אותו אחד שחוזר מאה ואחד, זו עיקר העבודה, והרי לא מוזכר בשום מקום שהמידה שהאדם נמדד אם הוא עובד השם היא אם הוא חוזר מאה ואחד פעמים או לא.

התשובה על שתי השאלות הראשונות, היא מדקדוק הפסוק, שאם אמנם הפסוק בא לחלק שלש דרגות של בני אדם, צדיק, ורשע, ואחד באמצע שעושה רק את

סור מרע א"כ אין כאן שתי הבדלות, והיה צריך לומר בין צדיק לבינוני, ובין הבינוני לרשע.

אבל בפסוק מוזכר תחילה בין צדיק לרשע שהם שני הקצוות, ועל כרחק שכשמזכירים אחר כך בין עובד א' לאשר לא עבדו זהו הבחנה אחרת.

ועדיין יש לברר מהיכן ידע הלל שהחילוק הוא בין מאה למאה ואחד.

והתשובה היא, הלל הרי יודע שעובד א' ואשר לא עבדו שניהם צדיקים גמורים, מה הפירוש צדיקים גמורים? שניהם עשו מה שמוטל עליהם, א"כ איך יכול להיות שאחד למד מאה והשני למד מאתים ועדיין נאמר שזה שלמד מאה עשה את כל מה שמוטל עליו, אם הוא יכול ללמוד כפול זמן והוא לומד חצי הוא רחוק מצדיק גמור, ועל כרחק שאין הבדל גדול בין עובד א' לאשר לא עבדו אלא שניהם צדיקים גמורים וההבדל הוא קטן מאוד שזה מאה וזה מאה ואחד שזהו פחות מאחד ממאה, זה חייב להיות הבדל קטן שאי אפשר לתבוע את ה"לא עבדו" שהוא לא צדיק, הוא עשה את המקסימום שהוא יכול, בלי זה הוא לא צדיק גמור.

צריך ביאור שהרי לא מצאנו בשום מקום שיש ענין לחזור מאה ואחד פעמים

עד כאן ביארנו כיצד ידע הלל שתרווייהו צדיקי גמורי וההבדל שביניהם קטן מאוד אבל עדיין נשאר לנו לברר את השאלה העיקרית היכן מצאנו שיש מצוה לחזור מאה ואחד פעמים שבזה מקבלים את התואר הגדול של עובד א', והרי לא נזכר בשום מקום ענין לחזור ק"א פעמים, ולהיפך אשכחן בכמה מקומות בש"ס תנא מיניה ארבעין זימנין, ואדרבה אם באמת זה היה עיקר התורה היה עלינו להשקיע את כל כוחותינו בכך, וזה היה צריך להיות ההלכה הראשונה בהלכות ת"ת והרי לא מצאנו כן, וגם הדבר קשה מאד מסברא, אדם עשה את כל מה שהוא יכול בחיים בכל כוחותיו, ובסוף אומרים לו שהוא מאבד את התואר עובד אלקים כי הוא לא עשה את הענין של לחזור ק"א פעמים.

מאה ואחד פעמים כמושל למי שעושה "קצת" יותר ממה שיכול

ומסתבר לומר שהענין של מאה ומאה ואחד הוא רק משל להמחיש את התשובה, ובאמת אין מושג של מאה ואחד פעמים, [ויתכן שאחר שהזכירו הלל יש ענין משום הואיל ונפיק מפומיה דהלל, אבל עיקר הענין הוא משל], המאה והמאה ואחד לא זה מה שמודד את האדם אם הוא עובד א', והדבר מדויק בלשון הגמ' "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד" הוא לא אמר לו עובד א' זה מאה ואחד ולא עבדו זה מאה פעמים, אלא באופן כללי "שאינו דומה", ומזה תלמד את עיקר החילוק.

ובכן, מדובר כאן בשני אנשים שלומדים במשך היום את המקסימום וחוזרים על הלימוד של אותו היום, **אחד חוזר מאה פעמים שזה כבר סוף כל התוספות על הסדרים, הוא כבר עשה את המקסימום הוא מקבל תואר של צדיק גמור, והשני מתאמץ ומוסיף עוד פחות מאחד ממאה, ולפ"ז ההבדל בין מאה ואחד למאה ושנים ג"כ יתכן שהיה אותו החילוק ומה שהזכירו את הענין של מאה ואחד, כדי להמחיש את המשל, ע"י האחד הזה הוא עבר כבר לסדרה של המאה השני.**

יש את האנשים הרגילים שלומדים סדרים, "כל הסדרים", ואח"כ מה שנשאר זמן מוסיפים על הסדרים, זה צדיק גמור הרגיל, ומי שמוסיף עוד קצת מעבר למה שהוא יכול זה ה"מאה ואחד", נכון שניהם נקראים צדיקים גמורים כי שניהם לומדים במשך היום כמעט אותו זמן, אבל הכמה דקות האלו של הפעם הנוספת נותן לזה תדמית אחרת, איכפת לו! הוא עושה יותר ממה שמוטל עליו באופן רגיל, ההתמסרות הקטנה הזו, מעבר ליכולות, היא הנותנת לו תואר של "עובד ד".

אפשר להמחיש את הדברים לפי מנהג בני אדם, כשאדם רוצה להטיל איזה משימה חשובה על אדם, אם נשאל אותו למה בחרת דוקא את האדם הזה, הוא יגיד הוא אדם אחראי אפשר לסמוך עליו, אם יהיה קשה הוא לא יזניח את הענין בגלל הקושי, לעומת אדם אחר שאמנם יעשה כל מה שתאמר לו אבל כשהוא לא יכול הוא מרים ידים.

זה המושג עובד אלקים, שהקב"ה מתייחס לאותו אחד שמחזיק את המשא שלו, **עליו אני יכול לסמוך**, הוא יעשה קצת יותר ממה שהוא יכול באופן הרגיל, אמנם גם האחר הוא צדיק גמור אני לא יכול לתבוע אותו שלא עשית אבל...

רבי פרידה הפך את כל העולם ע"י פעם אחת שלמד שוב עם תלמידו

כשאמרתי את הדברים הנ"ל הוסיפו ע"ז מעשה דרבי פרידה דמבואר בגמ' עירובין נ"ד ב' שהיה לו תלמיד אחד שהיה צריך ללמדו ד' מאות פעמים, וביום אחד נתבקש רבי פרידה לדבר מצוה, ולימוד ד' מאות פעמים ולא הבין, אמר ליה מאי שנא היום, ואמר לו מאותה שעה שנתבקש מר לדבר מצוה הסחתי דעתי ואמר לו תן דעתך ואלמדך ולימדו שוב ד' מאות פעמים יצתה בת קול ואמרה לו נחא לך שיוסיפו לך ד' מאות שנה או שתזכו אתה ודורך לעולם הבא אמר שנזכה אני ודורי לעוה"ב אמר להן הקב"ה תנו זו וזו, ע"כ.

מה עשה רבי פרידה למד עם התלמיד עוד איזה שעה, וכל העולם נהפך סביבו, רואים שמה שקשה יותר זה לא אותו המחיר יותר ביוקר, אלא זה בלי השוואה!

ולפי מה שדיברנו זה משקף את כל הרבי פרידה, זה לא רק שהוא קיבל את זה בשביל השעה הזו, רבי פרידה סבל את העול הזה של ללמד אותו, [והאמת שהיה זה גם תלמיד לא פשוט, שהיה מוכן לטרוח ולשמוע ארבע מאות פעמים].

זה משקף! ההתייחסות הזו "קצת יותר", זה נמצא בכל תחומי החיים, בסדרי הלימוד, אם לומדים קצת יותר מהסדר, או ימי שישי ושבת, או בבין הזמנים, או שמושכים את הלימוד עוד קצת.

וזה נמצא גם בשאר חלקי עבודת השם.

זה טיפה! זה פחות מאחד ממאה, בשטח של מספר המצוות, בכמות שנוספה פה, אבל זה משקף בן אדם אחר.

מעלת דורות הראשונים נשיאה בעול

אפשר להזכיר בהקשר לזה ענין דומה קצת מבואר בגמרא יומא ט' ב' ששאלו את רבי אליעזר מי יותר גדול הראשונים או האחרונים, והשיב עידיכם בירה שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים.

רואים שיש אנשים שהם גדולים יותר, נכון שהוא נכשל כאן וכאן, אבל הסוג עול שהוא מחזיק את עול מלכות שמים הוא גדול בהרבה, נכון היה להם יצרא דעבודה זרה, אבל מנשה למד חמישים וחמש פנים בתורת כהנים.

זה היה סוג אנשים אחר, יש אנשים שנושאים את העול וזה מוטל עליהם, ויש שעושים מה שכתוב, זה סוג אחר, זה מחיר אחר, זה איש אחר, וזה כל המהות אחרת.

לזכור את ההבדל העצום שב"מעט" יותר

עכשיו מובן, מהי הנקודה המבדילה בין עובד א' לאשר לא עבדו, זה עובד א', כן, הוא **סוחב את החבילה שהטילו עליו כחבילה שלו**, והשני עושה כל מה שאמרו לו, אבל הוא לא סוחב את החבילה על עצמו.

צריך לזכור תמיד את המחיר העצום של שכר העובד אלוקים בכל השטחים, **זה נפגש בלהתאפק מלענות למי שחירף אותו, או בשאר תאוות כתאוות האכילה וכיו"ב.** לזכור ולדעת שהטיפה הזו, אינה נמדדת לפי היחס שלה, אלא זה עובד אלוקים וזה לא עבדו.

ובעיקר, כשמגיעים לנקודה שכבר אין כח, צריך לדעת להעריך את הטיפה הזו, את הערך הנכבד של כל תוספת הכי קטנה, כי כשמעריכים יש יותר כח לסבול את זה. זה לא עוד פעם! הפעם הזו היא בסדרה של המאתים, לא בסדרה של המאה.

צא ולמד משוק של חמרים, זה כבר נסיעה מחוץ לעיר זה מחיר אחר.

אם אדם מכיר את זה מראש יותר קל לו לעמוד בזה.

הקב"ה בחר בעם ישראל כי הם מסוגלים להתמסר יותר

כתוב בתורה "לא מרובכם מכל העמים חשק ד' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים" "כי מאהבת ד' אתכם ומשמרו את השבועה אשר נשבע לאבותיכם".

כותב הרמב"ן שלכאורה לא כתוב כאן שום תירוץ, למה בחר ד' בנו, לא מרובכם "כי מאהבת..". ומה הסיבה שבאמת בחר ד' בנו ואוהב אותנו.

ומבאר הרמב"ן שהיהודים מסוגלים יותר לסבול אהבת השם.

"שראוי לבחור לאוהב את הידוע שיוכל לסבול את אוהבו בכל הבא עליו ממנו, וישראל ראויים לכך מכל עם, כי יעמדו לו בנסיונות וימסרו נפשם על אהבתו".

כתוב פה שהקב"ה בוחר לאוהבו, אחד שיוכל לסבול את אהבתו גם אם זה לא מסתדר לו כמו שנוח לו.

רואים כאן שזה הכח שצריכים!

מסירות נפש – הכח שהחזיק את עם ישראל

מסירות נפש! זה הכח שהחזיק את עם ישראל, כששומעים מדור קודם או משתי דורות או אפ' מהדור הזה איזה משפחה שגדלה לתפארת במקום נידח, תמיד שומעים, כן, שם היה איזה מסירות נפש של האבא או של הסבא, רואים שהמחיר של "היותר" הוא זה ששומר.

בכל דור יש סחף של נסיונות שאלו שאין להם את הכח של המסירות נפש נופלים, לפני שתי דורות היתה זו ההשכלה, ואחר כך המדינה, וכן בכל דור ודור.

רק אלו שהשרישו את **"היותר חזק"** נשאר מהם!

מי שמשקיע את ה**"קצת יותר"** הזה כל הבית שלו הוא אחר, זה משפיע באופן טבעי, ובסייעתא דשמיא, ובהכל.

תמיד עומדים סביב ה"משהו" של הקושי ש"זהו" קשה כבר לעמוד בלחץ, אם זה החברה, או בכל תחום שהוא, ומגיעים לשלב שזהו, כבר קשה להתמסר יותר, ומרפים, וביאוש הזה מפסידים את התואר הנכבד של עובד אלוקים, הועד משהו קטן, פחות מאחד ממאה, אם האדם ידע שזה מכריע את כל העתיד שלו ושל צאצאיו, הוא יתייחס לזה אחרת.

הקשיים נוצרים לפי מה שנצרך לעבודת השם, ולפי היכולת

יש אנשים שחושבים שהתורה היא קשה, יש כל כך הרבה פרטים ועניינים, אם היתה תורה יותר קלה ובאופן כללי, עבודת ד' כללית כזו, בלי כל הפרטים שהכל מדוקדק וכו', או אז היו כל ישראל היו עבדי השם, כל מה שנושרים וכדו' כי אי אפשר לעמוד בחברה הזו או במסגרת הזו, יש לאנשים הללו מחשבה שהם היו נותנים תורה אחרת, לא תרי"ג מצוות, קצת פחות, ובאופן כללי, ולא שכל קוצו של יו"ד יפסול.

מספרים שהגר"ש הכהן שקאפ ז"ל נהיה רב ואמר דרשה ובא להגר"ח, הגר"ח אמר לו נו מה אמרת בדרשה, והוא אמר לו מה שאמר בדרשה שכשישראל אמרו נעשה ונשמע, נעשה ונשמע זה שתי סוגי מצוות נשמע זה המצוות המובנים ונעשה זה המצוות הלא מובנות, וישראל הקדימו נעשה לנשמע, שיעשו דבר ראשון את הלא מובנים.

שאל אותו הגר"ח ומה זה המצוות המובנות, והגר"ש השיב למשל גזל, זה מצוה שמובנת שזה הנהגת העולם, אמר לו הגר"ח זה נכון אם הקב"ה היה בא ונותן את התורה בעולם, אזי אם הוא נתן מצוות שמתאימים לנהגת העולם, אבל הכל התחיל הפוך, כי אסתכל באוריינת וברא עלמא, למה הקב"ה ברא עולם שגזל זה מחריב את העולם כי כתוב בתורה לא תגזול, בראו את העולם בהתאם למה שכתוב בתורה, אז אין שייך להגיד שזו מצוה מובנת וזו לא מובנת, העולם בנוי בהתאם למה שכתוב בתורה, יכלו לברא עולם שגזל יקיים אותו וחסד יחריב אותו, אם זה מה שהיה כתוב בתורה אז לא שייך לומר זה שתי סוגי מצוות, העולם נברא בהתאם.

וכן כל הקשיים של העולם, הקב"ה ראה בתורה שיש תרי"ג מצוות, והיות וצריך שיהיה נסיון לא לקיים הוא ברא את העולם שכך וכך קשיים יש לקיים את מה שכתוב, כדי שיוכלו לעמוד, א"כ כל הקשיים מסודרים בהתאם למה שכתוב בתורה.

פעם אמרו בשם החזו"א שאם היה מצוה להשיג אתרוג פסול היה קשה להשיג אתרוג פסול, יש בזה כפשוטו, אבל יש בזה עוד משמעות כמדרשו שהקושי להשיג אתרוג זה המצוה, ולכן נברא העולם שיש לאתרוג בלטלאך ויש קוצים ויש הרכבות שיהיה מתאים בהתאם לקושי שצריך, תמיד יש איזה קושי.

זה לא שיש תורה עם קשיים או עם קולות, הכינו את העולם בהתאם לתורה.

וממילא כשהיה לאדם הראשון מצוה אחת זה היה בדיוק כמו לנו תרי"ג מצוות, הכינו לו את הקושי לפי זה.

הקשיים הוכנו במיוחד עבור עבודתו

כשאדם מתייחס לקשיים בצורה הנכונה, הוא לא אומר קשה לי, אני לא מסתדר, עם הפרנסה, או עם הזמן, או עם הילדים, או עם המצוות, **הוא יודע שהכינו את זה בהתאם למה שאתה יכול לעמוד, זה המבחן שלנו, זה לא קלוקל שקרה לך, הכינו לך מראש את העולם בצורה כזו שיהיה לך כך וכך קשיים.**

הוא מסתכל על זה אחרת, זה עוד משהו שהכינו לו פה בשביל לקבל את השכר ובשביל להתעלות, ושאינ בעיה שהוא לא יכול לעמוד בה, הכינו לו את זה בדיוק במידה שהוא יוכל לעמוד בה, ממילא הוא מתייחס לזה כנסיון ולא כבעיה.

כשיודעים את ההתחייסות הזו יותר קל להתמודד עם קשיים כל אחד במה שהוא נמצא. בספר הויכוח להרמב"ן שבו הוא מתווכח עם מומר אחד לפני המלך הגוי, אם המשיח יגיע ואם הוא נולד, אומר לו הרמב"ן אתה שוה ומועיל לי יותר ממשיח שכשאתה עובד את בוראי ברשותך בגלות בעיני ובשעבוד ובחרפת העמים אשר חרפוני תמיד, שכרי

מרובה, כי אני מעלה עולה לאלוקים בגופי, ובזה אזכה לעולם הבא יותר ויותר, אבל כשהיה מלך המשיח שהוא מלך ישראל, ותורתו מוטלת על כל העולם, ובעל כרחי יהיה לעמוד בתור היהודים אין שכרי מרובה כל כך".

וכן מבואר בפסוק "והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני", אלו שבאו אלי כשכולם תעו אלו יקרבו אלי לשרתני, א"כ כל התכלית היא ההתמסרות הזו, כאשר כולם מרשים לעצמם, כשהאדם מתמודד לבד נגד הזרם.

א"כ למעשה אין פתרונות לשנות את התורה כי היא הכינה את עצמה בהתאם למה שיוכלו לקיים ומה שמתאים לכל הרצון בבריאה.

להתגבר על הקושי ע"י התפילה וזכות הרבים

אבל יש דבר אחד שמועיל, כתוב שהקב"ה אמר למשה מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה, מבואר בגמ' שהם היו צריכים לומר תן אתה, והחזו"א מבאר את מה שקשה לכאורה שהרי מ"מי יתן" מבואר שזה לא בידי שמים, ואילו כשמבקשים "תן אתה" הרי זה ע"י שמים, ואומר החזו"א שאם זה מגיע ע"י תפילה זה נקרא בחירה, ואפי' כשאדם מתפלל על השני זה נקרא בחירה כמו שלהיפך מי שמקלקל את השני ג"כ נקרא בחירה, כל המערכת של הבריאה היא בגדר בחירה, ואם היו אומרים "תן אתה" זה כבר היה נכנס בגדר בחירה, זה היה נקרא שקיבלו את היראת שמים בגדר בחירה בכח התפילה, ולא בידי שמים.

וזה דבר שאדם ודאי יכול תמיד להתפלל שיעזרו לו.

ויש להזכיר מה שדיברנו כמה פעמים שיש להתייחס בתפילה באופן פרטי על כל בעיה שיש לו, וכשהוא מתייחס כן, התפילה היא יותר מכל הלב ויותר באמונה שהיא תתקיים וממילא התוצאות הם כאלו, כמה שאדם מרגיש בתפילה שזה בידי שמים בקשתו תתמלא יותר.

ויש עוד דברים המסייעים להתגבר על הקשיים, וכמו זכות הרבים, ומרובים העושים את התורה וגם במציאות כשכולם עוזרים קיום המצוות אינו קשה כ"כ כמו במקיימים את התורה כיחידים.

סיכום הדברים

אמרנו ששונה פרקו מאה ואחד פעמים, עיקר הנקודה היא שבאותו היום הוא למד עוד חמש דקות, אין הכוונה שבשעה שהלה חזר מאה ואחד פעמים, השני כבר התחיל את הפרק הבא, כי זה נקרא ששניהם עובד אלקים אלא ההוא למד זמן של מאה פרקים ביום וההוא למד זמן של מאה ואחד, שונה פרקו, חוזרים על מה שלמדו היום, והוא חזר עוד קצת "ובמשהו" הזה הוא שינה את התואר שלו.

עשרה ראשונים, דבר קטן ומחיר גדול

דבר דומה לזה חזינו בגמ' שיש ענין של עשרה ראשונים, שיהא נמנה מעשרה ראשונים שאפילו מאה באין אחריו נוטל שכר כנגד כולם, וזה מובא בפוסקים, ובזהר איתא בפרשת תרומה, שמי שבא הראשון יש לו זכות הרבה יותר.

זה דבר קטן לענין של הרגל, זה לא יותר קשה, מלהגיע ברגע האחרון, אם מתרגלים לכך, אין בזה שום קושי אמיתי.

ואם אדם מרגיל את עצמו להתחיל כראוי כל התפילה שלו משתנה, ואין בזה קושי כ"כ, והמחיר של זה הוא בדיוק כמו ההבדל בין מאה למאה ואחד, דבר קטן ומחיר גדול.

אדם יקבל עצמו שחמש דקות לפני התפילה זה הזמן, הוא יתרגל לזה, כך יהיו החיים שלו.

כל האברכים שבאים לכאן ל"אז נדברו" כולם רוצים וכולם מעוניינים וכולם משקיעים, וכמו שדיברנו על הערכה הגדולה למבקשי האמת, אלא שצריכים לחשוב איך לסדר שהרצון הזה יתגשם, כולם רוצים ולמה לא לכולם זה מתגשם כמו שהם רוצים.

להתקדם בדברים מסוימים – פסיעה אחת

ויש לדעת שאם רוצים להתחזק יש להתחזק בנקודות מסוימות ולא רק באופן כללי, כי כשמתחזקים באופן כללי לא מספיק ממחישים את התיקונים בדברים מעשיים, וזה לא בא לידי ביטוי, וא"כ הרצון הכללי אינו משמש כל פעם אלא רק בשעה שמתעוררים, אבל אם מסדר לעצמו פרטים שאותם הוא מתקן, הוא מתקדם, וכל דבר שאדם מתקדם בו, לאחר תקופה הוא יוצא מגדר נסיון, וזה לא מלחמה תמידית וכמו שכתב החזו"א שהרגל נעשה טבע, ותיקון הלב הוא רק ע"י מעשים ולאט לאט נהפך הטבע האחר.

כל אדם צריך לסדר לפי התכונות שלו, ואין מה להסתכל על השני, כל בן אדם הוא שונה אין לו מה לדמות את יצרו ליצר של השני, יש אנשים שבאופן טבעי אין להם יצר הרע, אבל גם אין להם יצר להפריך את הקושיא, אמנם הם צדיקים גמורים, אבל מי שיצרו חזק יותר, יוכל גם להתקדם יותר כשמתגבר עליו.

כל אחד יודע בתחומים שלו היכן הוא נמצא וינסה להתקדם בתחום שלו, פסיעה אחת, היכן שהוא נמצא, פחות מאחד ממאה.

לא להפסיק באמצע הלימוד

דיברנו שיש להגדיר דברים מוגדרים.

כל אחד יקח לעצמו מספר ימים לשים לב ולהתבונן באיזה תחומים הוא קרוב ליכשל כל אחד לפי טבעו ויוסיף את ה"אחד" של אחרי המאה, ולא דברים גדולים שיאלץ לעזוב אותם מהר.

נקודה נוספת שאפשר לומר כרעיון, כל אחד יחליט לעצמו אם עולה לו איזה רעיון של דבר מצוה או איזה טלפון באמצע הלימוד, שיחכה חמש דקות לפני שהוא מחליט להפסיק באמצע הלימוד ולעשות את זה רוב הדברים של היצר הרע נעשים לפני שהאדם מספיק לחשוב.

למשל הגזירה של שמא יטה ושמא יחתה, אין הגזירה שמא הוא ישכח את השבת אלא שלפני שהוא יספיק לחשוב, היד שלו כבר עשתה את זה, ואמנם הוא יזכר אחרי חצי דקה, אבל כבר יהיה מאוחר.

בדרך כלל זה כך גם באמצע הלימוד, עולה לו רעיון של מצוה והוא לא מרגיש שזה עוול להפסיק בשביל זה באמצע הלימוד, והשהיה של כמה דקות בשביל לא לקפוז על הרעיון שעלה לו זה חוסך שמונים אחוז מהענינים.

ולא רק לענין דברים בטלים, גם לקום כדי לדבר בלימוד אפשר להמתין כמה דקות לפני שניגשים.

לדבר בלימוד, החזו"א אמר בשם מאן דהוא "רעדן אין לרנן איז דברים בטלים". אדם שלומד בדיבורים, הוא לא מתאמץ ולא משיג את המטרה שלו, זה רק להשתחרר ולברוח מהפתרון האמיתי. אמנם לפעמים באמת אי אפשר בלי זה, אבל זה בריחה מהפתרון האמיתי, הפתרון האמיתי הוא לנסות עוד הפעם להתיגע עד שמגיעים לאמת.

אין אדם יודע כמה גדולה מעלת תורתו

איתא במדרש פרשת ויקרא אגריפס המלך ביקש להקריב אלף עולות ביום אחד, שלח ואמר לכהן גדול אל יקריב אדם היום חוץ ממני, בא עני אחד ובידו שתי תורים, אמר לכהן הקרב לי את אלו, אמר לו המלך ציוני אל יקריב אדם היום חוץ ממני, א"ל אדוני כהן ארבעה אני צד בכל יום אני מקריב שנים ומתפרנס משנים, אם אין אתה מקריבן אתה חותך פרנסתי, נטלן והקריבן, נראה לו לאגריפס בחלום קרבן עני קדמך,

שלח ואמר לכהן לא כן צויתך אל יקריב אדם חוץ ממני היום, א"ל אדוני המלך בא עני כו' א"ל יפה עשית כל מה שעשית, עוד שם מעשה בשור אחד שהיו מושכין אותו לקרבן ולא הי' נמשך בא עני ובידו אגודה אחת של טרוקסימא (פי' מין עשב) והושיט לו ואכלה כו' ונמשך לקרבן, נראה לבעל השור בחלום קרבנו של עני קדמך, (פי' שהעני נתן העשבים שלו כדי שהשור ילך להקרב).

מן האמור נלמד שאין אדם יכול לשער איזו תורה ואיזה מעשים טובים מתקבלים יותר, ויש אברך חלש שמתאמץ בפשט הרבה, ומרגיש נחיתות כלפי הלומדים, אבל בשמים אפשר שתורתו עושה יותר נ"ר ליוצרו, ואמנם העולם צריך להתנהל לפי גודל החכמה, אבל דיני שמים והנהגתם לחוד, וכבר ראינו אברכים פשוטים שזכו לבנות בית של בנים וחתנים לתפארת, וזה מלמד שתורתם ופשטותם היתה רצויה יותר.

רואים שני אנשים אחד הביא אלף עולות, ואחד כלום, כמה עשבים והלה קודם, אנשים לפעמים חושבים נו מה אני, יש לדעת להעריך את הדברים לפי החשיבות שלהם בשמים, אמנם העולם הזה מוכרח להתנהל שמי שיותר למדן מקבל יותר כבוד, אבל אין לנו מושג מי פועל יותר בשמים הלימוד של זה או של זה אין לנו מושג איך מתנהלים העולמות.

אדם צריך לדעת שהחלק שלו בתורה עם הקושי שלו, אולי המעט שהוא מתאמץ לחזור שוב על הגמרא בשעה שחבירו כבר מתפלפל, **נכון שחבירו יותר טוב ממנו, אבל איזה קרבן קודם ואיזה תורה עושה יותר נחת רוח אי אפשר לדעת.**

עוד ענין יש לזכור שכל מעשה טוב של אדם גורר זכות הרבים, חלקם לומדים ממנו הכל וחלקם מעט, וזה גלגל, ממקום למקום ומכולל שכולל, ומוכפל גם להאי גיסא וגם לאידך גיסא.

הקב"ה ירחם עלינו שנזכה לתקן את כל מה שקלקלנו ונזכה ליקרא צדיקים גמורים, כשהחפץ חיים היה מצייר את הדין שמים שלו הוא היה מסכם בינוני כמו שהגמרא אומרת, ואחר כך הוא היה אומר איזו הוא חי או לא חי, הוא חי אז מה הוא שותק, והיה חוזר בבכיות, הקב"ה יזכה אותנו שנזכה ליקרא צדיקים גמורים עובדי אלקים, ולעשות הכל כרצונו בתורה ובמעשים טובים, ונזכה לראות במהרה בנחמת ציון ובבנין ירושלים.

לשמור על הסדרים

הואים אברכים שעברו את כל הדרך עם כל המעלות שמסביב בכל האישיות, רק חסר את המשהו האחרון, את המכה בפטיש, רק שלא יודעים למצא את זה כי בלי לצאת מהשיגרה לא נהיים תלמידי חכמים, על אף כל השמירת סדרים, וכל העלייה.

יש עוד נקודה, לבני עליה שלומדים בכל היום בלי הפסקה, שלכאורה אם היה זמן שמותר להתבטל היו מתבטלים בו ושאר כל הזמן לומדים, אבל היות ואין זמן שמותר להתבטל ולומדים בין הסדרים ובסדר שלישי ולפני הסדרים ובליילה, אין מספיק זמן שהוא מוקדש רק ללימוד בלי שום הפסקה, וזה משפיע.

צריך לחזק את המחויבות לסדרים, אם אתה עייף, תקרא את הבקאות של הגמרא, תקרא את התוספות, כי מי שמכניס את האוירה הזו של "כל המתנמנם בבית המדרש", תורתו נעשית קרעים קרעים.

החויב הזה שצריכים ללמוד כל היום, ובאמת נמצאים פה אברכים שרוצים ללמוד כל היום, צריכים לזכור שלא לגרום מכך הפסדים, לזכור שזה חמור, וש אחד משפיע על השני, לזכור שמחויבים לזמן של הסדר, כי או שהוא מזכה הרבים או שהוא...

נכון למדתי בין הסדרים ולמדתי מאוחר בלילה, אבל אוירה רצינית משפיעה על כולם.

כמו שאמרנו נמצאים כאן אברכים עם כל המעלות חסר רק את המכה בפטיש.

